

**Міністерство освіти і науки України
Черкаський державний технологічний університет
Черкаське регіональне відділення Соціологічної асоціації України
Кафедра філософських і політичних наук ЧДТУ
Центр соціальних технологій ЧДТУ**

СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

**МАТЕРІАЛИ
ІХ Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
23–24 березня 2023 року
м. Черкаси**

Черкаси **2023**

УДК 1:37:316.3:33:504(063)

*Затверджено вченою радою Черкаського
державного технологічного університету,
протокол № 11 від 17.04.2023.*

Відповідальний редактор професор А. І. Бойко.

Упорядник О. І. Астапова-Вязьміна.

Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект :
Матеріали ІХ міжнародної науково-теоретичної конференції (23-24 берез.
2023 р., м. Черкаси) [Електронний ресурс] / упоряд. О. І. Астапова-Вязьміна ;
відп. ред. проф. А. І. Бойко. М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол.
ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2023. – 133 с.

У збірнику опубліковано матеріали ІХ науково-теоретичної конференції «Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект». В центрі уваги авторів – проблемне поле соціальної та політичної філософії, антропологічні проблеми сучасної доби, аспекти формування гуманітарної безпеки в контексті війни. Зазначені питання розглядаються крізь призму гуманітарних та соціальних технологій, ефективне функціонування яких неможливе без трансформацій суспільного досвіду, аналізу сучасних цивілізаційних викликів, визначення ролі освіти і суспільних наук у процесі формування безпекових позицій людства. Сесійні публікації студентів і аспірантів, а також оприлюднені кращі конкурсні роботи – філософські есе свідчать про залучення здобувачів освіти до наукової діяльності та формування у молоді нового бачення окресленого кола проблем.

Матеріали конференції будуть корисними для здобувачів вищої освіти, а також стануть у нагоді науковцям, освітянам і широкому загалу в осмисленні актуальних викликів суспільства.

З М І С Т

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

Бойко А. Освіта для майбутнього	7
Богатирьов Д., Чорноморденко І. Наука сакральна і наука профанна: погляд інтегрального традиціоналізму	8
Рилова О. Основні причини розширення доступу до вищої освіти	11
Шакун Н. Трансформація освітніх практик в добу штучного інтелекту	13

ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ВИКЛИКИ, РИЗИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Балалаєва О. Інтегрування технологій віртуальної реальності у процесі масової комунікації	16
Боровик Т., Устиченко С. Формування Career Skills в умовах сучасних викликів	18
Добродум О., Мартинюк Е., Никитченко О. Трансформації сучасної соціокультурної реальності: військові виклики та ризики	20
Ustychenko S. Critical Thinking That Shapes Cultural Identity.....	23

ЛЮДИНА ІННОВАЦІЙНОЇ ДОБИ: НОВІ КОНЦЕПТИ ТА СУЧАСНІ РІШЕННЯ

Вакулик І. Мова як віддзеркалення реалей часу	25
Верещака В., Бойко І. Вплив інформації на досягнення успіху	25
Дмитренко М. Вплив корпоративної культури на формування особистості	27
Ivanova I. Active Learning as a Durable Skill in Demand for the Labor Market	30
Киселиця С. Єдність природничих і гуманітарних знань в особистісному становленні: філософсько-антропологічний підхід.....	32
Potapenko L. Combination of Subject and Language Studies in Integrated Learning Environment	36

СУСПІЛЬНІ НАУКИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ПОШУКИ, ДОСЯГНЕННЯ, ПРОЕКТИ, ГІПОТЕЗИ

Бахмач А. Гендерні трансформації в сучасному українському суспільстві: перспективи та тенденції розвитку.....	38
Бугеря М. Пам'ять як предмет філософського осмислення: від витоків до актуальних викликів сьогодення	41
Мельник О., Чепурна Г. Практики згуртування на рівні громад в умовах війни: гендерний аспект	43
П'янзін С., Василенко М. Що собою являє сучасна конфліктологія?	45
Шевченко З. Структурний характер утвердження соціальної ідентичності за Альфредом Шюцом	47
Щерба Р. Екологічні проблеми сучасної цивілізації в умовах економічних досягнень	51

СУЧАСНА ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Брацун І. Політична філософія в системі філософського знання	53
Гудзенко О. Інноваційні підходи до формування критичного мислення через застосування соціальних технологій у сучасній політичній філософії.....	54
Красюк В., Щербина С. Олена Теліга як символ незламності в боротьбі за Україну	58
Куницький М. Постдемократії у сучасній політичній теорії.....	61

ГУМАНІТАРНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Астапова-Вязьміна О. Символіка державних прапорів в політичній комунікації	65
Валенчук П. Консолідуюча суспільна ідея в контексті політичного лідерства, інституцій та війни	66
Даценко В. Патріотизм як принцип реалізації політичної безпеки в гуманітарній сфері.....	70
Годзь Н. Питання урбаністики та ментальне здоров'я в сучасному та повоєнному просторі України	72
Єременко О. Демократичні права і свободи як самодостатня цінність	74

Колєватов О. Фінансування військових поселень в Україні в першій третині XIX ст.....	77
Лапа І. Аналіз гуманітарної ситуації в Україні з початку повномасштабної війни з РФ.....	80
Мелікова О. Сучасне розуміння держави в контексті особистості.....	82
Наглюков І. Сучасні пояснення поняття безпеки.....	86
Півненко В. Молодіжна політика як складова національної безпеки.....	89
Проценко М. Розуміння безпечного суспільства.....	91
Радиш О. Проблеми внутрішніх регіональних диспропорцій Словаччини та їх подолання у рамках регіональної політики ЄС.....	93
Радченко С. Особливості сучасного політичного простору.....	96
Синьогуб І. Гуманітарний фактор національної безпеки.....	97
Usov D. Recognition as the Way to Peaceful and Civilized Human Coexistence.....	99

СТУДЕНТСЬКА СЕСІЯ

Аксентьєва С. Стиль одягу як відображення світогляду людини.....	106
Галіч Є. Українська національна ідея в ідеологічній системі Державотворення.....	109
Курочка В. Первинний вибір диктатури.....	110
Мартинов О. Соціосинергетика та оптимізація волонтерства в умовах повномасштабного вторгнення.....	112
Наумук М. Вікно Овертона як спосіб зміни громадської думки.....	114
Олексійчук А. Мати або бути? Суспільство споживання як рушій занепаду людства.....	115
Орел М. Насильство над чоловіками в українському суспільстві: види, причини, методи протидії.....	118
Пхакадзе К. Освітній експеримент: вимушені нові реалії та «відкриті кордони».....	119
Рожков Д. Війна та гра в системі культурології.....	121
Сітак М. Актуальність філософії серед молоді на початку XXI століття.....	124
Яремчук Є. До етичного питання лабораторного народження.....	125

ЕСЕЇ

Бабій А. «І настане час, коли один скаже: СЛАВА УКРАЇНІ! І мільйони відповідатимуть: ГЕРОЯМ СЛАВА!» (Степан Бандера).....	127
Дядченко В., Кушнір Н. «Видимість миру робить війну ще небезпечнішою» (Клавдіан)	129
Нікандрова В. «Мир – чеснота цивілізації, війна – її злочин».....	131
Кондратенко Я. «Подібно до того, як найбільшим фізичним злом є смерть, так найбільшим моральним злом є, звичайно, війна» (Вольтер)	132

Ольга МЕЛЬНИК,
канд. філос. наук, доцентка,
проректорка з науково-педагогічної роботи та соціального розвитку,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
(м. Чернігів, Україна)

Ганна ЧЕПУРНА,
канд. психолог. наук,
доцентка кафедри психології та креативних індустрій,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
(м. Чернігів, Україна)

ПРАКТИКИ ЗГУРТУВАННЯ НА РІВНІ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Наслідки травматичних подій, спричинених повномасштабною війною, обумовлюють пошук оптимальних шляхів та методів соціального та психологічного відновлення суспільства. Психологічними наслідками колективної травматизації дослідники називають соціальну фрустрацію, зростання недовіри до представників влади, ворожість, тривожність,

конформізм, погіршення ментального здоров'я, високий рівень групоцентризму, порушення процесів комунікації та самоідентифікації тощо. Вищезазначені процеси спричиняють ускладнення соціальної згуртованості на рівні громад. Водночас саме соціальну згуртованість дослідники називають сприятливим фактором готовності громади до непрогнозованих викликів[1]. Відтак проблема пошуку релевантних практик згуртування на рівні громад є актуальною та відповідає суспільним запитам.

Проблема соціального згуртування постає предметом підвищеного наукового інтересу в галузі соціогуманітарного знання. Питання соціального згуртування розглянуто в працях зарубіжних (П. Бурд'є, Г. Лоурі, Дж. Коулмен, Р. Патнам і Ф. Фукуяма, Л.Вітт та інші) та вітчизняних науковців (А.Чемерис, Ю.Савко, В.Степаненко, Т. Семигіна та інші). Дослідники розглядають чинники та наслідки соціального згуртування в громадах, визначають процес соціального згуртування крізь призму соціального капіталу тощо. Попри численні публікації лишається малодослідженою проблема вивчення соціального згуртування в громадах із врахуванням обмежень та протиріч обумовлених повномасштабною війною. Варто зауважити, що війна посилює існуючу гендерну нерівність: саме жінки непропорційно страждають від криз, спричинених війною.

Врахування гендерного компоненту в стратегіях соціального згуртування передбачає застосування соціальних технологій, як на індивідуальному рівні, так і на рівні громади. Зокрема у складних ситуаціях невизначеності та соціальної ізоляції важливим чинником соціального включення є використання копінг- стратегії пошуку соціальної підтримки [3]. Відповідно на рівні громади виникає необхідність створення розвиненої мережі соціальної підтримки жінок. Актуалізована в соціокультурному просторі ідея «сильної жінки» не завжди дозволяє жінкам просити про допомогу та бути готовими отримати соціальну підтримку; причиною соціальної ізоляції може стати неопрацьований травматичний досвід, страх стигматизації тощо. Відтак ще однією важливою технологією згуртування є відновлення, трансформація гендерної ідентичності на індивідуальному рівні й відновлення локальної ідентичності на рівні громади. Дослідники стверджують, що формування у ТГ позитивної локальної ідентичності виступає показником суб'єктності та гарантією майбутнього відновлення [4]. Ще одним чинником згуртування є практики участі та надання повноважень жіночим організаціям, що сприятиме руху від індивідуальної до колективної дії [3].

Таким чином зростає потреба у розробці та впровадженні *практик згуртування*, які сприятимуть об'єднанню громад навколо ідеї гендерної рівності та подолання суперечностей військового та постконфліктного періоду. Необхідними умовами згуртування громад з урахуванням гендерного аспекту можна назвати політику участі та надання повноважень жіночим громадським об'єднанням та організаціям, створення розгалуженої системи інститутів соціальної підтримки, впровадження політики відновлення локальної ідентичності. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у створенні та

апробації психосоціальних програм згуртування на рівні громад з урахуванням гендерних аспектів.

Список використаних джерел

1. Економічні засади сприяння згуртованості громад : аналіт. доп. / [Химинець В. В., Головка А. А., Жаліло Я. А. та ін.]. Київ : НІСД, 2022. 52 с.
2. Іванченко С.М. Нові теоретичні підходи та активні методи в соціальній психології та суміжних науках. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. Зб. статей. Вип. 29 (32). ІСПП. К. 2011. С. 27–43.
3. Ігумнова О. Б. Дослідження копінг-стратегій осіб у складних життєвих обставинах. *Теорія і практика сучасної психології* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2020. № 1, т. 2. С. 28–33.
4. Суслов М. Локальна ідентичність як пріоритетний напрям у стратегічному плануванні розвитку територіальних громад. *Науковий вісник: Державне управління* № 2 (8), 2021 С.133–135.